

พัฒนาการวรรณกรรมของ “เสนีย์ เสาวพงศ์” กับกระแสวรรณคดี

The Development of Seni Saowaphong' s Literary Works and Literary Movements

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร *

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์พัฒนาการของนักเขียนหนึ่งคนซึ่งงานเขียนมีความเปลี่ยนแปลงด้านลักษณะการเขียน ซึ่งสัมพันธ์กับกระแสวรรณคดีหลายกระแสอันเป็นตัวอย่างของการวิเคราะห์วรรณกรรมแนวกระแสและแนวโน้มของวรรณคดี

ในช่วงเวลากว่า ๖ ทศวรรษในวงวรรณกรรมไทย วรรณกรรมของเสนีย์ เสาวพงศ์สัมพันธ์กับกระแสวรรณกรรมต่างๆในวงวรรณกรรมไทย ได้แก่ กระแสสำนึกนิยม กระแสจินตนิยม กระแสปัจเจกนิยม กระแสโพสต์โคโลเนียลและประวัติศาสตร์แนวใหม่ ทั้งในแง่การปรับประยุกต์ทฤษฎีวรรณกรรมมาเป็นกระบวนทัศน์ในการสร้างสรรค์ผลงาน การนำเสนอทฤษฎีวรรณกรรม การจุดกระแสวรรณกรรม และสร้างสรรค์ผลงานที่ร่วมขบวนการกับกระแสวรรณกรรมนานาชาติ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมของเสนีย์ เสาวพงศ์ในแง่ที่สัมพันธ์กับกระแสวรรณกรรมทั้งในบริบทสังคมไทยและในบริบทนานาชาติซึ่งเป็นงานวิจัยที่ยังไม่เคยมีผู้ศึกษาในลักษณะนี้มาก่อน เพื่อเป็นตัวอย่างของการวิเคราะห์วรรณกรรมในแนวทางนี้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับกระแสวรรณกรรมในวงวรรณกรรมไทยและเป็นแนวทางในการวิเคราะห์วรรณกรรมตามแนวทางนี้ต่อไป

หลักการและเหตุผล

“เสนีย์ เสาวพงศ์” เป็นนามปากกาของ ศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์ซึ่งเริ่มงานประพันธ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งเป็นช่วงสมัยรัฐธรรมนูญในสมัยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม กว่า ๖๐ ปี ในบรรณพิภพไทยที่นักเขียนท่านนี้สร้างสรรค์ผลงานสืบเนื่องต่อมาจนกล่าวได้ว่า เสนีย์ เสาวพงศ์ เป็น “ศิลปินแห่งชาติและประชาชนไทย” อย่างแท้จริง

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ และประธานหลักสูตรอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ ผู้อำนวยการศูนย์วรรณคดีศึกษา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อรุณรุ่งของ เสนีย์ เสาวพงศ์ กับกระแสัจจนิยมในวงวรรณกรรมไทย

ผลงานนวนิยายเรื่องแรกคือ **ชัยชนะของคนแพ้** ทำทนายนโยบายรัฐนิยมของ จอมพล ป. พิบูลสงครามที่มีนโยบายควบคุมการเขียนและการใช้ภาษาหลายประการ อาทิ อักษรวิธี การใช้สรรพนาม คำตอบรับและปฏิเสธ และเนื้อหาในวรรณกรรมที่นักประพันธ์บางท่าน(อาทิ มาลัย ชูพินิจ หรือ “แม่อนงค์” ถึงกับยุติการเขียนชั่วคราว (ตรีศิลป์ บุญขจร ๒๕๔๒: หน้า ๘๕) แต่ เสนีย์ เสาวพงศ์และนักเขียนหนุ่มในยุคนั้นคือ อิศรา อมันตกุล

ผู้เขียน **นักบุญ-คนบาป** กลับสร้างความโดดเด่นทางภาษาด้วยการใช้ภาษาที่เรียกกันสมัยนั้นว่า “ภาษาสะวิง” ภาษาที่รุ่มรวยด้วยภาพพจน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพพจน์ประเภทอรรถวิภาษหรือพาราด็อกซ์ (Paradox) การใช้คำที่ขัดแย้งกันอย่างไม่น่าเป็นไปได้นำมาเข้าคู่กันเพื่อให้ความหมายอย่างลุ่มลึก นักเขียนทั้งสองจึงได้ชื่อว่าเป็นนักเขียนภาษา”สะวิง”

นวนิยายของเสเนีย์ เสาวพงศ์ในช่วงแรกได้แก่**ชัยชนะของคนแพ้** และ**ไม่มีข่าวจากโตเกียว**ยังเป็นส่วนหนึ่งของสายธารนวนิยายแนวสัจจนิยมในยุคหนึ่งที่สะท้อนถึงโลกทัศน์ของนักเขียนที่มองโลกด้วยความเศร้าและความผิดหวังในชีวิต การจบลงด้วยความโศกสลดและรักไม่สมหวัง ความพ่ายแพ้ต่อโลกที่เต็มไปด้วยการแก่งแย่งแข่งดีเป็นความพ่ายแพ้ที่มีคุณธรรม นักเขียน เช่น ศรีบูรพา หม่อมเจ้าอากาศดำเกิงรพีพัฒน์ ก.สุรางคนางค์ (ยุคแรก) ล้วนร่วมขบวนของกระแสัจจนิยมในช่วงเวลานั้น

ยุคเบิกบานของกระแสัจจนิยมหรือ “ศิลปะเพื่อชีวิต”

วรรณกรรมในช่วงที่สองของเสเนีย์ เสาวพงศ์ คือ **ความรักของ วัลยา** (๒๔๙๕) และ **ปีศาจ** (๒๔๙๖) อันเป็นนวนิยายแนวสัจจนิยมหรือที่เรียกกันว่า “นวนิยายเพื่อชีวิต” ซึ่งกำลังเติบโตเบ่งบานอยู่ในกระแสวรรณกรรมไทยในช่วง พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นต้นมา จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๐ ทฤษฎีวรรณกรรมแนวสัจจนิยมเป็นกระบวนทัศน์สำคัญของการสร้างสรรค์ นวนิยายสองเรื่องนี้ของเสเนีย์ เสาวพงศ์ การมองโลกของนักเขียนท่านเปลี่ยนไปเป็นการนำเสนอโลกแห่งความขัดแย้งแต่เป็นความขัดแย้งที่มีความหวังว่าการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพการณ์ที่ดีกว่าย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน กฎแห่งความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความเปลี่ยนแปลงเป็นสัจธรรม สิ่งที่ยืนยงจีรังกาลไม่มี การดับสูญและการเกิดใหม่เท่านั้นเป็นสิ่งที่แน่นอน ในท่ามกลางความเลวร้ายในสังคม ความดีงามก็ยังมีอยู่ ปัญหาอยู่ที่ว่าจะต้องมองอย่างแยกแยะว่าความดีงามนั้นอยู่ที่ไหนและกับใคร

“โลกนี้มีทั้งมืดและสว่าง และในที่ที่เรายืนอยู่มันก็ไม่มืดทีเดียวและไม่สว่างแจ้งทีเดียวเช่นกัน มันเป็นอะไรบางอย่างที่ผสมกันระหว่างมืดกับสว่าง ระหว่างสีขาวกับสีดำ อะไรบางอย่างเหมือนกับหมอกสีเทา และความลำบากทั้งหลายมันอยู่ที่ว่า คนยังไม่รู้ว่าอะไรคือ

ความมืด และอะไรคือความสว่าง เมื่อคนรู้ว่าความสว่างอยู่ที่ไหนและเดินไปสู่ที่นั่น ความมืดก็จะปลาสนาการไปชั่ววันจันทร์” (*ความรักของวัลยา*)

นวนิยายเรื่อง *ความรักของวัลยา* และ *ปีศาจ* ทำให้ เสนีย์ เสาวพงศ์ เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างมาก ในหมู่นักศึกษาศึกษาปัญญาชนที่เรียกกันว่า “คนเดือนตุลา” ในบทความชื่อ “เสนีย์ เสาวพงศ์ หนึ่งในต้นธารวาทกรรมฝ่ายซ้ายไทย” ของเกษียร เตชะพีระ (หน้า ๔๖-๔๗) กล่าวว่า

“...แน่นอน ต้นธารสำคัญแหล่งหนึ่งย่อมได้แก่ เสนีย์ เสาวพงศ์ กับ ปีศาจของเขา เมื่อวาทกรรมความรักระหว่างสาย สีมา กับรัชนี กลายเป็นแม่บทแบบอย่างอ้างอิงสำหรับวิวาทะวาทาในประเด็นความรักกับอุดมการณ์ระหว่าง พิน บางพุด นิศ และ เด่นรวี ในด้วยรักแห่งอุดมการ (ของวัฒน์ วรลยางกูร) ในสองทศวรรษต่อมา ความสำเร็จยิ่งใหญ่ของ เสนีย์ เสาวพงศ์ กับปัญญาชนฝ่ายซ้ายรุ่นพุทธศตวรรษ ๒๔๙๐ หลังสงครามโลกครั้งที่สองก็คือพวกเขาได้ประดิษฐ์สร้างประเพณีวาทกรรมฝ่ายซ้ายของไทยเองขึ้นมา แล้วถ่ายทอดเป็นมรดกตกถึงนักศึกษาศึกษาปัญญาชนรุ่น “คนเดือนตุลา” ในรูปผลงานศิลปะวรรณกรรมนานาชนิด...”

ในฐานะปัญญาชนรุ่นที่แบกรับภารกิจทางประวัติศาสตร์ในการทำให้ลัทธิมาร์กซ์ให้เป็นไทย ปฏิบัติการวาทกรรมของพวกเขานอกจากแปลศัพท์แสงสังคมนิยมแล้วก็คือการแสวงหาสรรค์สร้าง “ความหมาย” (signified) และกำหนดบ่งชี้ “สิ่งของ” (referents) ในสังคมนิยมไทยเพื่อให้เป็นที่ฝากฝังผูกพันสิ่งสติดของบรรดา “ถ้อยคำ” (signifiers) จากวาทกรรมฝ่ายซ้ายต่างภาษาซึ่งมีต้นตอในต่างสังคมนิยมเหล่านั้น”

ในบทความชื่อ “ปีศาจของกาลเวลา: การรื้อฟื้นงานของเสนีย์ เสาวพงศ์ ในยุคแสวงหา ของประจักษ์ ก้องกีรติ กล่าวถึงการรื้อฟื้นนวนิยายสองเรื่องที่มีชื่อเสียงที่สุดของเสนีย์ เสาวพงศ์มาตีพิมพ์ใหม่ในช่วงก่อน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๗ว่า

“ผลงานของเสนีย์ที่ถูกค้นกลับมาใหม่เป็นเสียงจากอดีตที่ข้ามผ่านกาลเวลามาปลุกสำนึกของคนหนุ่มสาวในยุคแสวงหา ตัวละครในนิยายของเขาออกมาโลดแล่นให้เห็นชีวิตจริงของคนหนุ่มสาวยุคก่อน ๑๔ ตุลาคม พวกเขาลุกขึ้นมาก้าวเดินตามเส้นทางของวัลยา สาย สีมา และรัชนีที่เสนีย์บรรจงเสกสรรค์ขึ้นเมื่อเกือบ ๒ ทศวรรษก่อน” (หน้า ๖๖)

อันที่จริงแล้ว นวนิยายแนวสังคมนิยม (Social Realism) ทั้งสองเรื่องนี้ไม่เพียงแต่มีบทบาททางการเมืองที่ส่งผลกระทบในเชิงอุดมคติและการปฏิบัติของคนหนุ่มสาวยุคก่อน ๑๔ ตุลาคมเท่านั้น แต่ใน

ด้านวรรณกรรมนวนิยายทั้งสองเรื่องเป็นการแปรทฤษฎีวรรณกรรมแนวสังคมนิยมให้เป็นรูปธรรม กล่าวได้ว่าบทบาทของกระแสวรรณคดีมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการสร้างสรรค์ผลงานทั้งสองเล่มนี้ และในขณะเดียวกัน นวนิยายทั้งสองเรื่องก็เป็นประจักษ์พยานทางวรรณกรรมชิ้นสำคัญที่แสดงกระแสวรรณกรรมแนวสังคมนิยมในวงวรรณกรรมไทย

สู่กระแสวรรณกรรมสากลกับกระแสวรรณกรรมโพสต์โคโลเนียล

เสนีย์ เสาวพงศ์ ไปทำงานประจำที่สถานทูตไทยในประเทศอาร์เจนตินาระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๙๘-๒๕๐๓ เมื่อเกิดการปฏิวัติของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑และมีการกวาดล้างนักเขียน นักหนังสือพิมพ์ที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลครั้งใหญ่ เขาจึงรอดพ้นจากเงื้อมมือเผด็จการในครั้งนั้น เมื่อกลับมาประเทศไทย เสนีย์ เสาวพงศ์ สร้างสรรค์นวนิยายเรื่อง **ไฟเย็น** โดยลงพิมพ์เป็นตอนๆใน นิตยสาร *สยามสมัยรายสัปดาห์* เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ (ต่อมารวมพิมพ์เป็นเล่มในปี พ.ศ. ๒๕๐๘) เป็นเรื่องราวของประเทศอาร์เจนตินา ต่อมา มีผลงานนวนิยายเรื่อง **บัวบานในอะเมซอน** ลงพิมพ์เป็นตอนๆใน *ปิยะมิตร* (รวมเล่มในปี พ.ศ. ๒๕๑๑) นวนิยายทั้งสองเรื่องนำเสนอเรื่องราวของสังคมประเทศอาร์เจนตินาและบราซิลซึ่งเป็นประเทศกลุ่มละตินอเมริกาโดยไม่ได้เป็นเพียงไพร่ชนิยายหรือนวนิยายต่างแดนเท่านั้น แต่ผู้ประพันธ์เน้นสภาพสังคมของประเทศเหล่านั้นที่ต้องเผชิญปัญหาทางการเมืองเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมโดยเชิดชูและให้กำลังใจขบวนการต่อสู้ของประชาชนคนหนุ่มสาวที่มุ่งมั่นปลดปล่อยประเทศของตนให้พ้นจากการครอบครองของเจ้าอาณานิคมและเผด็จการทางทหาร ความเห็นอกเห็นใจชาวพื้นถิ่นดั้งเดิมหรืออินเดียนแดงที่ต้องสูญเสียสิทธิในที่ดินที่ตนเคยอยู่อาศัยมาตั้งแต่บรรพบุรุษและกลายเป็นชนกลุ่มน้อยที่ลำบากยากเข็ญและขาดสิทธิมนุษยชน แม้เมื่อได้รับการปลดปล่อยจากเจ้าอาณานิคมตะวันตกแล้วแต่การยังคงเป็นอาณานิคมทางปัญญาและทางวัฒนธรรมก็เป็นความซับซ้อนที่คนทั่วไปอาจไม่ตระหนัก ตอนหนึ่งใน นวนิยายเรื่อง **ไฟเย็น** กล่าวถึงสภาพสังคมของประเทศอาณานิคมและขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชว่า

“โฉมหน้าของละตินอเมริกาในปัจจุบันมีอยู่สองอย่าง อย่างหนึ่งมองเห็นได้ แต่อีกอย่างหนึ่งมองไม่เห็น โฉมหน้าที่มองเห็นได้ แสดงออกผ่านทางองค์การต่างๆของรัฐ หนังสือพิมพ์ของรัฐบาล ผู้แทนทางการทูตในต่างประเทศ ในสำนักงานแพนอเมริกัน ยูเนียน และในสหประชาชาติซึ่งมีเสียงอยู่ไม่ใช่น้อย เกือบจะหนึ่งในสี่ของเสียงทั้งหมด อีกโฉมหน้าหนึ่งที่ไม่มองเห็น เป็นละตินอเมริกาที่ถูกกดขี่และนิ่งเงียบ ไม่มีปากมีเสียง บุคคลที่เป็นโฉมหน้าอันแท้จริงเหล่านี้ เป็นกองหนุนอันมหึมาของการปฏิวัติ...ไม่มีใครรู้ได้ถูกต้องแน่นอนว่า ลึกลงไปในหัวใจของบุคคล ๑๕๐ ล้านคน ผู้เป็นโฉมหน้าอันแท้จริงของละตินอเมริกาที่กำลังกระสับกระส่ายไปในและมาดหมายนั้นคิดหรือสำนึกอะไรอยู่...” (ไฟเย็น, หน้า ๑๗๒)

กล่าวได้ว่า แม้ไทยจะไม่ได้ตกเป็นอาณานิคมทางการเมืองของเจ้าอาณานิคมตะวันตกแต่นวนิยายสองเรื่องนี้ของเสนีย์ เสาวพงศ์ ก็เป็นส่วนหนึ่งของกระแสวรรณกรรม

โพสต์โคโลเนียลสากล ทั้งในแง่กระบวนการทัศน์ เนื้อหาและ แนวคิด ทำให้วรรณกรรมไทยร่วมกระแสของวรรณกรรมโพสต์โคโลเนียลนานาชาติ ส่วนในบริบทของสังคมไทย นวนิยายสองเรื่องนี้เป็นหน่ออ่อนทางความคิดของกระบวนการทัศน์โพสต์โคโลเนียลและจุดเริ่มต้นของกระแสวรรณกรรมโพสต์โคโลเนียลในวงวรรณกรรมไทย

นวนิยายประวัติศาสตร์ของเสนีย์ เสาวพงศ์ กับกระแสประวัติศาสตร์แนวใหม่ (The New Historicism)

นวนิยายเรื่อง *คนดีศรีอยุธยา* นำเสนอเรื่องราวของประวัติศาสตร์ไทยช่วงเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่สอง โดยมุ่งเน้นการต่อสู้ชาติของประชาชนชาวกรุงศรีอยุธยาแม้ว่าจะค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารประวัติศาสตร์จำนวนมากแต่ เสนีย์ เสาวพงศ์ กล่าวว่า

“ผมอ่านประวัติศาสตร์เพื่อเขียนเรื่องที่ไม่มีจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ในการนี้ ผมนำวิธีการของจินตนิมมาใช้ในการเขียนเพราะให้ขอบเขตของการใช้ความคิดละจินตนาการกว้างขวางกว่าในแง่ที่ว่า ไม่ต้องเป็นการแสดงชีวิตอย่างที่เป็จริง แต่ชีวิตที่มันควรจะเป็นไปได้อีกด้วย แต่ทั้งนี้ต้องตั้งอยู่บนฐานของความเป็นจริงด้วยจึงจะมีความควรเป็นไปได้...และข้อสำคัญ นวนิยายไม่ใช่เอกสารประวัติศาสตร์

เมื่อเดินย้อนรอยถอยหลังไปในแผ่นดินของประวัติศาสตร์ที่ส่วนใหญ่ว่างเปล่า เลาะเล็มไปตามต้นไม้ใหญ่ที่ได้รับการบรรจุอยู่ในประวัติศาสตร์แน่นอนแล้ว บนอาณาบริเวณที่กว้างว่างเปล่าที่ไม่มีการกล่าวถึงแม้สักวรรคหนึ่งหรือบรรทัดหนึ่งนั้น มีพืชคลุมดินอีกมากหลายที่ดูก็เหมือนไม่มีความสำคัญ มันขึ้นอยู่และเหี่ยวแห้งตายไปตามกาลเวลา แต่ก็มีเกิดการเกิดขึ้นใหม่เข้ามาทดแทนอย่างต่อเนื่องยาวนานไม่ขาดสาย ผมพยายามขุดหารากเหง้าของสิ่งเหล่านี้ด้วยจินตนาการที่มีอย่างจำกัดท่ามกลางป่าละเมาะที่มีไม้แก่นที่แกร่งกล้าของบางระจัน คงจะมีต้นหญ้าหรือต้อยติ่งขึ้นอยู่บ้าง ผมไม่ได้ค้นพบอะไรใหม่ในประวัติศาสตร์ และผมเชื่อว่า ผมไม่ได้ปลอมประวัติศาสตร์” (คนดีศรีอยุธยา, หน้า ๘)

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประพันธ์กับประวัติศาสตร์ในกระบวนการของการสร้างนวนิยายประวัติศาสตร์เรื่องนี้มีลักษณะน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ดูเหมือนว่าสำหรับเสนีย์ เสาวพงศ์ หลักฐานทาง

ประวัติศาสตร์ทำให้ “ข้อเท็จจริงตายตัว” ที่ต้องดำเนินตามเสมอไป การเข้าไปพินิจและใช้วิจารณ์ฐานรวมทั้งจินตนาการถึงประวัติศาสตร์ซึ่งแท้จริงก็คือเหตุการณ์ที่ล่วงมาแล้ว และแม้จะเพียรพยายามเข้าไปถึงประวัติศาสตร์ก็เป็นไปได้โดยผ่านตัวบทที่คงอยู่เท่านั้น การเขียนนวนิยายประวัติศาสตร์ของเสนีย์ เสาวพงศ์ก็เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างประวัติศาสตร์คือเขียนถึงเรื่องราวในอดีตอย่างที่เขาคิดว่า “น่าจะเป็น”

นวนิยายประวัติศาสตร์อีกเรื่องหนึ่งซึ่งกล่าวถึงประวัติศาสตร์ในยุคสงครามโลกครั้งที่สองกับขบวนการเสรีไทยคือ เรื่อง **ดิน น้ำ และดอกไม้** (๒๕๒๓) ประวัติศาสตร์ในยุคครึ่งนิยมของจอมพล ป.พิบูลสงคราม โดยนำเสนอเรื่องราวการต่อสู้กู้ชาติของขบวนการเสรีไทยที่มีผู้หญิงปฏิบัติภารกิจสำคัญนี้ด้วย แม้บรรยากาศและเนื้อเรื่องจะสัมพันธ์กับ “ข้อเท็จจริง” ทางประวัติศาสตร์ แต่ก็เป็นประวัติศาสตร์ในทัศนะและจินตนาการของผู้ประพันธ์ ไม่ใช่การเดินเรื่องตามเอกสารทางประวัติศาสตร์เท่านั้น แนวการเขียนนวนิยายประวัติศาสตร์ของเสนีย์ เสาวพงศ์จึงมีลักษณะที่น่าสนใจศึกษาวิเคราะห์โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับกระแสประวัติศาสตร์แนวใหม่ซึ่งมุ่ง “รู้” องค์ความรู้ประวัติศาสตร์ที่เคยยึดถือกันมานานจนเป็นชนบทที่เชื่อกันต่อๆมาโดยไม่ได้ตั้งคำถามใดๆ

วรรณกรรมของเสนีย์ เสาวพงศ์กับกระแสวรรณกรรมในวงวรรณกรรมไทย

ในช่วงเวลากว่า ๖ ทศวรรษในวงวรรณกรรมไทย วรรณกรรมของเสนีย์ เสาวพงศ์สัมพันธ์กับกระแสวรรณกรรมต่างๆในวงวรรณกรรมไทย ได้แก่ กระแสสังคมนิยม กระแสจิตนิยม กระแสปัจเจกนิยม กระแสโพสต์โคโลเนียลและประวัติศาสตร์แนวใหม่ ทั้งในแง่การปรับประยุกต์ทฤษฎีวรรณกรรมมาเป็นกระบวนทัศน์ในการสร้างสรรค์ผลงาน การนำเสนอทฤษฎีวรรณกรรม การจุดกระแสวรรณกรรม และสร้างสรรค์ผลงานที่ร่วมชบวนกับกระแสวรรณกรรมนานาชาติ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมของเสนีย์ เสาวพงศ์ในแง่ที่สัมพันธ์กับกระแสวรรณกรรมทั้งในบริบทสังคมไทยและในบริบทนานาชาติซึ่งเป็นงานวิจัยที่ยังไม่เคยมีผู้ศึกษาในลักษณะนี้มาก่อน เพื่อเป็นตัวอย่างของการวิเคราะห์วรรณกรรมในแนวทางนี้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับกระแสวรรณกรรมในวงวรรณกรรมไทยและเป็นแนวทางในการวิเคราะห์วรรณกรรมตามแนวทางนี้ต่อไป

สมมติฐานของงานวิจัย

วรรณกรรมของเสนีย์ เสาวพงศ์สัมพันธ์กับกระแสวรรณกรรมต่างๆในวงวรรณกรรมไทย ได้แก่ กระแสสังคมนิยม กระแสจิตนิยม กระแสสังคมนิยม กระแสโพสต์โคโลเนียลและประวัติศาสตร์แนวใหม่ ทั้งในแง่การปรับประยุกต์ทฤษฎีวรรณกรรมมาเป็นกระบวนทัศน์ในการสร้างสรรค์ผลงาน การนำเสนอทฤษฎีวรรณกรรม การจุดกระแสวรรณกรรม และสร้างสรรค์ผลงานที่ร่วมขบวนกับกระแสวรรณกรรมนานาชาติ

รายชื่อวรรณกรรมของ เสนีย์ เสาวพงศ์

- ๒๔๘๖ **ชัยชนะของคนแพ้**
- ๒๔๘๘ **ไม่ข่าวจากโตเกียว**
- ๒๔๘๙ **ชีวิตบนความตาย**
- ๒๔๙๕ **ความรักของวัลยา**
- ๒๔๙๖ **ปีศาจ**
- ๒๕๐๔ **บัวบานในอะมาซอน**
- ๒๕๐๔ **ไฟเย็น**
- ๒๕๒๔ **คนดีศรีอยุธยา**
- ๒๕๒๖ **ใต้ดาวมฤตยู**
- ๒๕๓๓ **ดิน น้ำและดอกไม้ หยดหนึ่งของกาลเวลา ทานตะวันดอกหนึ่ง**

ผลงานของเสนีย์ เสาวพงศ์ที่ใช้ नामปากกาอื่น ได้แก่ नामปากกา “โบ้ บางบ่อ” “สุจิต พรหมจรรยา” “กรัสนัย ไปรชาติ” “คมนศานติ” และ “วัลยา ศิลป์วัลลภ”